

МАРІУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра культурології та інформаційної діяльності

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри культурології
та інформаційної діяльності

Ю.С. Сабадаш

«19» січня 2021 року

РОБОЧА ПРОГРАМА ВИБІРКОВОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

КУЛЬТУРА ІТАЛІЇ

(шифр і назва навчальної дисципліни)

Для всіх ОПІ ОС «Бакалавр»

(код та найменування спеціальності)

спеціалізація _____

(назва спеціалізації)

факультет _____

історичний

(назва факультету)

2020-2021 навчальний рік

Робоча програма з вибіркової навчальної дисципліни «Культура Італії» для всіх ОПП ОС «Бакалавр»

Розробники:

Сабадаш Ю. С., доктор культурології, професор, завідувач кафедри культурології та інформаційної діяльності Маріупольського державного університету.

Нікольченко Ю. М., доцент, доцент кафедри культурології та інформаційної діяльності Маріупольського державного університету, заслужений працівник культури України

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри культурології та інформаційної діяльності Маріупольського державного університету

Протокол від «19» січня 2021 року, № 9

© Ю. С. Сабадаш, Ю. М. Нікольченко, 2021 рік

© МДУ, 2021 рік.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів ECTS: 3 Денне відділення – 3 Заочне відділення – 3	ОС Бакалавр	Нормативна	
Модулів – 1 Змістових модулів – 3 Загальна кількість годин: 90 денна - 90 заочна - 90		Рік підготовки	
		2-й	2-й
		Семестр	
		1-2-й	1-2-й
		Лекції	
		16 год.	16 год.
		Семінарські	
		14 год.	14 год.
		Практичні	
		Самостійна робота	
		59	59
		Індивідуальні завдання:	
		1 год	1 год.
		Вид контролю	
залік			

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить 33 %):

- для денної форми здобуття вищої освіти - 33%;
- для заочної форми здобуття вищої освіти - 33%.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета вивчення курсу «Культура Італії»: сформувати у студентів систему знань щодо унікальності культури Італії та її ролі і місця у світовому культурному просторі. Ознайомити студентів з особливостями італійської культури від її витоків до початку XXI століття

Основними завданнями вивчення дисципліни є:

- опанування джерельної бази та історіографії проблеми;
- засвоєння історії культури і традицій італійського етносу;
- дослідження особливостей первісної, античної, середньовічної, ренесансної та барокової культури Італії;
- виявлення характерних рис культури італійського Рісорджименто;
- дослідження напрямків розвитку та досягнення культури Італії у XX – XXI ст.

Компетентності, якими повинен оволодіє здобувач вищої освіти у процесі вивчення навчального курсу:

знати:

- предмет і метод культури Італії;
- особливості етнокультурної регіональності італійців;
- античну культуру Італії (VI ст. до н. е.–V ст. н. е.);
- культуру середньовічної Італії (остання чверть V–перша чверть XIV ст.);
- культуру італійського Ренесансу (друга чверть XIV–XVI ст.);
- італійську культуру Нового часу (XVII–XVIII ст.);
- культуру Італії XIX ст.;
- культуру Італії першої половини XX ст.;
- культуру Італії другої половини XX–XXI ст.

вміти використовувати отримані знання з навчальної дисципліни «Культура Італії» з метою визначення її унікальності та місця у світовому культурному процесі.

Програмні результати навчання. У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

- володіти інформацією щодо джерела з курсу;
- бути обізнаним з історіографією проблеми;
- використовувати основні поняття та терміни; - володіти методикою досліджень традиційної культури українців;
- аналізувати зміст проблеми і робити відповідні висновки;
- вірно оцінювати фактичний матеріал;
- простежувати логіку розвитку того чи іншого явища чи події у традиційній культурі українців;
- зіставляти різні факти та явища у часі та просторі;
- аргументувати власну точку зору на дискусійні питання;
- чітко викладати фактичний матеріал з використанням відповідної спеціальної лексики.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовний модуль 1. Витоки та розвиток культури Італії.

Тема 1. Предмет і завдання навчальної дисципліни «Культура Італії». Джерала та історіографія.

Тема 2. Антична культура Риму (VI ст. до н. е.–V ст. н. е.).

- 2.1. Рання Римська культура (VI–початок III ст. до н. е.).....
- 2.2. Римська культура III–I ст. до н. е.....
- 2.3. Римська культура I–V ст. н. е.....

Тема 3. Культура середньовічної Італії (остання чверть V–перша чверть XIV ст.)

- 3.1. Італійська культура Раннього Середньовіччя (остання чверть V–перша пол. XII ст.).
- 3.2. Італійська культура Класичного Середньовіччя (друга пол. XII–перша чверть XIV ст.).

Тема 4. Культура італійського Ренесансу (друга чверть XIV–XVI ст.).

- 4.1. Історичне і культурне підґрунтя італійського Ренесансу.
- 4.2. Періоди розвитку італійського Ренесансу та їхні особливості.

Змістовний модуль 2. Культура Італії Нового часу.

Тема 5. Італійська культура Нового часу (XVII–XVIII ст.).

- 5.1. Культура італійського Бароко (XVII–перша половина XVIII ст.).
- 5.2. Просвітництво в італійській культурі (друга половина XVIII ст.).

Тема 6. Культура Італії XIX ст.

- 6.1. Епоха Рисорджименто.**
- 6.2. Веризм: гуманізм життєвої правди.**

Тема 7. Культура Італії першої половини XX ст.

- 7.1. Особливості культура Італії першої половини XX ст.
- 7.2. Здобутки культури Італії означеного періоду.

Змістовний модуль 3. Новітня культура Італії.

Тема 8. Культура Італії другої половини XX–початку XXI ст.

- 8.1. Напрямки розвитку італійської культури у другій половині XX ст.
- 8.2. Особливості та досягнення культури Італії на зламі століть.
- 8.3. Італійська культура в українському сьогоденні.
- 8.4. Традиції італійської культури в навчальному та виховному процесі у Маріупольському державному університеті.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви модулів і тем	Кількість годин									
	Денна					Заочна				
	Усього	Лекцій	Сем	ІЗ	СРС	Усього	Лекц.	Семін.	ІЗ	СРС
Тема 1. Предмет і завдання курсу.	9	2	-		7	9	2	-		7
Тема 2. Антична культура Риму (VI ст. до н. е.–V ст. н. е.).	14	2	4		8	14	2	4		8
Тема 3. Культура середньовічної Італії (остання чверть V–перша чверть XIV ст.)	9	2	-		7	9	2	-		7
Тема 4. Культура італійського Ренесансу (друга чверть XIV–XVI ст.).	14	2	4		8	14	2	4		8
Тема 5. Італійська культура Нового часу (XVII–XVIII ст.).	12	2	2		8	12	2	2		8
Тема 6. Культура Італії XIX ст.	11	2	2		7	11	2	2		7
Тема 7. Культура Італії першої половини XX ст.	9	2	-		7	9	2	-		7
Тема 8. Культура Італії другої половини XX–початку XXI ст.	11	2	2		7	11	2	2		7
Всього годин	90	16	14	1	59	90	16	14	1	59
Підсумковий контроль	залік									

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Годин	
		Д	З
1	Антична культура Італії (VI ст. до н. е.–V ст. н. е.).	4	4
2	Італійський Ренесанс (друга чверть XIV–XVI ст.).	4	4
3	Барокова культура Італії (XVII–XVIII ст.).	2	2
4	Рисорджименто в італійській культурі (друга чверть XIX–третя чверть XIX ст.).	2	2
5	Культура Італії на зламі XX–XXI ст.	2	2

6. Практична робота

№ з/п	Назва теми	Годин	
		Д	З

7. Теми лабораторних занять.

8. Самостійна робота студентів

№ з/п	Назва теми	годин	
		Д	З
1	Джерела та історіографія культури Італії.	7	7
2	Культура Стародавнього Риму доби імперії.	8	8
3	Культура італійської готики.	7	7
4	Італійська культура Високого Ренесансу.	8	8
5	Барокова культура Італії.	8	8
6	Музика Рисорджименто	7	7
7	Особливості італійського кіномистецтва: історія і сучасність.	7	7
8	Сучасний італійський театр.	7	7
Разом		59	59

9. Індивідуальні навчально-дослідні завдання

Індивідуальна навчально-дослідна робота є видом позааудиторної індивідуальної діяльності студента, результати якої використовуються у процесі вивчення програмового матеріалу навчальної дисципліни. Завершується виконання студентами ІНДЗ захистом навчального проекту в аудиторії з використанням сучасних інформаційно-технічних засобів.

Індивідуальне навчально-дослідне завдання (ІНДЗ) – це вид науково-дослідної роботи студента, яка містить результати дослідницького пошуку, відображає певний рівень його навчальної компетентності та знань.

Мета ІНДЗ: самостійне вивчення частини програмового матеріалу, систематизація, узагальнення, закріплення та практичне застосування знань із навчального курсу, удосконалення навичок самостійної навчально-пізнавальної діяльності.

Теми ІНДЗ

1. Проаналізуйте вплив грецької міфології на ранню римську культуру.
2. Дайте характеристику ранньої римської архітектури, скульптури і живопису .
3. Назвіть особливості римського права доби Пізньої республіки.
4. Охарактеризуйте вплив християнства на розвиток культури Римської імперії.
5. Визначте місце середньовічної культури в історії італійської цивілізації.
6. З'ясуйте особливості розвитку романського стилю в італійській архітектурі, монументальному мистецтві та живописі.
7. Опишіть характерні риси готичного стилю в італійській архітектурі Класичного Середньовіччя.
8. Охарактеризуйте вплив християнства на культуру Італії епохи Середньовіччя.

9. Визначте місце культури Ренесансу в історії Італії.
10. Проаналізуйте вплив гуманізму на створення нового ідеалу людини в італійському суспільстві XIV–XVI ст.
11. Визначте напрямки розвитку живопису і монументального мистецтва в епоху італійського Високого Ренесансу.
12. Охарактеризуйте вплив італійського Ренесансу на розвиток європейської культури.
13. Визначте місце культури Бароко в історії Італії.
14. Дайте загальну характеристику образотворчому мистецтву Італії епохи Бароко.
15. Окресліть напрямки розвитку музичного мистецтва в Італії у XVII–першій половині XVIII ст.
16. Охарактеризуйте архітектуру Італії епохи Бароко.
17. Назвіть критерії краси в італійському романтичному образотворчому мистецтві.
18. Подайте загальну характеристику театральному мистецтву Італії епохи романтизму.
19. Охарактеризуйте музичне мистецтво Італії XIX ст.
20. Надайте загальну характеристику культури Італії періоду Рисорджименто.
21. Охарактеризуйте ідейні, суспільно-політичні і культурні витоки італійського неореалізму.
22. Визначте основні етапи розвитку італійського кіно.
23. З'ясуйте особливості італійської архітектури на зламі століть.
24. Подайте загальну характеристику сучасних італійських медіа-ресурсів.
25. Охарактеризуйте роль і місце італійської культури в Україні.

Дидактичне забезпечення самостійної роботи

Самостійна робота студента є засобом оволодіння навчальним матеріалом у поза аудиторний час.

Мета і завдання самостійної роботи студента:

- поглиблення знань студентів про методологічні засади маркетингу сфери інформаційних продуктів і послуг;
- формування цілісного уявлення про специфіку інформаційних послуг в умовах ринкової економіки;
- аналіз елементів інтегрованих маркетингових комунікацій;
- засвоєння принципів управління якістю інформаційних послуг відповідно до міжнародних стандартів;
- оволодіння основами термінологічного апарату інформаційної діяльності.

Методичні рекомендації щодо виконання індивідуального навчально-дослідного завдання (ІНДЗ) і самостійної роботи (СРС)

Відповідно до Робочої програми, студентам пропонуються до виконання різні за типом та формою завдання до змістових модулів курсу «Культура Італії». До таких завдань належать самостійна робота (СРС) та індивідуальне навчально-дослідне завдання (ІНДЗ), які є невід'ємною формою набуття нових знань та навичок з курсу «Культура Італії».

Виконання студентом СРС та ІНДЗ за окремими темами є обов'язковою умовою оцінювання його успішності з освоєння курсу. З метою успішного письмового виконання СРС та ІНДЗ студентам необхідно опрацювати за предметно-тематичним, алфавітним, систематичним та електронним каталогами бібліотек (МДУ, Центральної міської бібліотеки м. Маріуполя ім. В. Г. Короленка, електронних та ін.) джерельну базу курсу «Культура Італії» відповідно до списку рекомендованої базової та допоміжної літератури.

Згідно з діючими бібліографічними вимогами, складається перелік використаних джерел та літератури з теми СРС та ІНДЗ (розміщується в якості останньої рубрики виконаного завдання). Результати роботи подаються у письмовій формі (роздрукований та сфальцьований реферат).

СРС та ІНДЗ подаються студентом на кафедру протягом 3-х днів після останнього семінарського заняття для перевірки викладачем до складання заліку.

Форма подання – комп'ютерний набір, надрукований на аркушах формату А4, кегль 14, шрифт – Times New Roman, інтервал – 1, мова – українська (джерела та література подаються мовою оригіналу). Поля: ліве – 20 мм, праве – 10 мм, верхнє – 20 мм, нижнє – 20 мм. Обсяг СРС та ІНДЗ (без врахування додатків) – 4-5 аркушів А4 без урахування титульної сторінки. Текст СРС та ІНДЗ подається у 3-ій особі від імені автора. Максимальна оцінка проекту становить по 25 балів. Критерії оцінки:

- змістовність,
- логічність викладення матеріалу,
- самостійність висновків,
- дотримання вимог щодо оформлення тексту.

Текст складається з наступних частин: вступу, основної частини (аналіз опрацьованих джерел з обраної теоретичної проблеми), висновків та списку опрацьованих джерел і літератури в алфавітному порядку (не менше 6 позицій).

Фактичну частину реферату становить аналіз результатів роботи з публікаціями з досліджуваної теми, тобто студент повинен структурувати отриманні знання з конкретного питання теорії книгознавства. Наприклад, застосовуючи творчий підхід, студент опрацьовує, порівнює та групує концептуальні підходи різних авторів стосовно вивчення теми (навести відомості про основних авторів та зміст публікацій, монографій, навчальних посібників, підручників, збірників праць науково-практичних конференцій тощо).

Обов'язковою умовою виконання завдання є дотримання діючих вимог до оформлення бібліографічних посилань (ДСТУ 7.1:2006).

10. Методи навчання

Навчальні лекції, семінарські заняття, робота з першоджерелами (аналіз інформаційних джерел, літератури), робота з базами даних бібліотек та історичних і краєзнавчих музеїв України, мережі Інтернет, виконання студентами індивідуальних завдань і самостійної роботи.

11. Критерії оцінювання

Оцінювання успішності студента здійснюється за результатами поточного і підсумкового контролю знань. Поточне тестування являє собою оцінку роботи на семінарських заняттях. Складовою рейтингової оцінки студента є виконання самостійних завдань та індивідуальних навчально-дослідних проектів.

Оцінюванню підлягають теоретичні та практичні вміння набуті студентом під час опанування всього курсу. Академічні успіхи студента визначаються за 100-бальною системою оцінювання з обов'язковим приведенням оцінок у відповідність до національної шкали та шкали ECTS.

12. Засоби оцінювання

Під час вивчення навчальної дисципліни «Культура Італії» застосовується поточний контроль за результатами якого студенти отримують допуск до складання екзамену (максимальна кількість балів за роботу на семінарських заняттях і виконання СРС та ІНДЗ – 100 балів).

Поточний контроль відбувається в формі систематичної роботи студентів під час всього семестру оволодіння дисципліни.

Кредитно-модульна система організації навчального процесу передбачає застосування модульного навчання за кредитами і охоплює зміст, форми та засоби навчального процесу, форми контролю якості знань та вмінь, навчальної аудиторної та самостійної роботи студента.

Змістовий модуль – це завершена, відносно самостійна, частина навчального курсу, що містить теоретичні та практичні завдання, систему навчально-методичного забезпечення. Рейтингова система оцінювання – це система визначення якості виконаної студентом аудиторної та самостійної роботи, рівня набутих знань і вмінь шляхом оцінювання результатів роботи шляхом поточного та модульного контролю.

Рейтинг складається з наступних компонентів:

I. Практична робота: семінарські заняття і виконання обов'язкових письмових завдань: самостійної роботи студента (СРС) та індивідуального навчально-дослідного завдання (ІНДЗ).

Шкала оцінювання практичної роботи: семінарські заняття (5x10=50 балів) і виконання обов'язкових письмових завдань: самостійної роботи студента (СРС – 25 балів) та індивідуального навчально-дослідного завдання (ІНДЗ – 25 балів): **максимальна кількість балів – 100 балів.**

III. Максимальна оцінка за вивчення навчальної дисципліни «Культура Італії» - 100 балів.

13. Розподіл балів, які отримують студенти

Семінарські	СРС	ІНДЗ	сума
50	25	25	100

Шкала оцінювання навчальних досягнень студента з курсу «Культура Італії»:

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою (для екзамену)
90-100	A	відмінно
82-89	B	добре
74-81	C	
64-73	D	задовільно
60-63	E	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

14. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення

Опорні конспекти лекцій, комплекс методичного забезпечення дисципліни.

Програма навчальної дисципліни «Культура Італії» побудована за вимогами кредитно-модульної системи організації навчального процесу у вищих навчальних закладах системи Міністерства освіти і науки України.

Виконання лабораторних завдань передбачається в комп'ютерному класі, в якій наявний доступ до мережі Інтернет, мультимедійний проектор, екран, дошка настінна маркерна тощо.

15. Рекомендовані джерела інформації

Література

Базова

1. Бадак А. Н. История Древнего мира. Древний Рим / А. Н. Бадак, И. Е. Войнич, Н. М. Волчик и др. – Минск : Харвест, 1998. – 864 с.
2. Балух В. О. Історія античної цивілізації : підруч. : у 3 т. / В. О. Балух. – Чернівці : Наші книги, 2008. – Т. 2 : Стародавній Рим. – 848 с.
3. Газін В. П. Новітня історія країн Європи та Америки 1918–1945 рр. : підруч. для студентів вищих навч. закладів / В. П. Газін, С. А. Копилов. – Київ : Слово, 2008. – 492 с.
4. Газін В. П. Новітня історія країн Європи та Америки 1945–2000 рр. : навч. посібник для студентів гуманітарних спец. / В. П. Газін, С. А. Копилов. – Кам'янець-Подільський : Абетка, 2000. – 476 с.
5. Газін В. П. Новітня історія країн Європи та Америки 1945–2002 рр. : навч. посібник / В. П. Газін, С. А. Копилов. – Київ : Либідь, 2004. – 624 с.

6. Іваницька О. П. Новітня історія країн Європи та Америки (1918–1945) : навч. посібник для ВНЗ / О. П. Іваницька. – Вінниця : Фоліант, 2004. – 463 с.
7. Історія Італії. Середньовіччя, Ренесанс, Новий і Новітній час : навч. посібник / В. Волоніць, Ю. Нікольченко, Ю. Сабадаш ; за гол. ред. Ю. Сабадаш. – Маріуполь : МДУ, 2014. – 237 с.
8. Історія Італії (від античності до сьогодення): Навч. посіб. / Укл. В. С. Волоніць, Ю. М. Нікольченко, С. П. Пахоменко, Ю. С. Сабадаш. – 2-е видання, доповнене. – Маріуполь: ООО «ППНС», 2017. – 232 с.
9. Історія культури Італії: навч. посібник / Ю. С. Сабадаш, Ю. М. Нікольченко, С. П. Пахоменко. – 2-е вид. виправ. та доп. – Київ: Ліра-К, 2021. – 228 с.

Допоміжна

1. Варварцев М. М. Захід та слов'янство у політичній спадщині Джузеппе Мадзіні / М. М. Варварцев // Український історичний журнал. – 2004. – № 6. – С. 46–60.
2. Газін В. П. Новітня історія країн Європи та Америки 1918–1945 рр. / В. П. Газін, С. А. Копилов. – Кам'янець-Подільський, 1997. – 388 с.
3. Гарэн Э. Проблемы итальянского Возрождения. Избранные работы : пер. с итал. / Э. Гарэн. – Москва : Прогресс, 1986. – 394 с.
4. Історія європейської цивілізації. Рим / за ред. У. Еко ; пер. Л. Ципоренко, Г. Рудницька, О. Гавенко та ін. – Харків : Фоліо, 2015. – 1031 с.
5. Епоха Рісорджіменто в історії та культурі Італії: колективна монографія / за заг. ред. проф. Ю. С. Сабадаш. – Маріуполь: МДУ, 2018. – 271 с.
6. Моммзен Т. Історія Рима : в 4 т. / Т. Моммзен. – Ростов-на-Дону : Феникс ; Москва : Зевс, 1997. – Т. 1. – 640 с. ; Т. 2. – 640 с. ; Т. 3. – 640 с. ; Т. 4. – 640 с.
7. Нікольченко Ю. М. Рання римська антична культура: інформаційний аспект / Ю. М. Нікольченко // Проблеми формування інформаційної культури особистості : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., м. Маріуполь, 1 листоп. 2013 р. / за ред. Г. І. Батичко. – Маріуполь, 2013. – С. 249–251.
8. Нікольченко Ю. М. Інформаційний простір римської культури III–I ст. до н. е. / Ю. М. Нікольченко // Актуальні проблеми науки та освіти : зб. матеріалів XVI підсумкової наук.-практ. конф. викладачів, м. Маріуполь, 31 січ. 2014 р. / за заг. ред. К. В. Балабанова. – Маріуполь, 2014. – С. 434–436.
9. Нікольченко Ю. М. Італійська культура раннього середньовіччя (остання чверть V – перша половина XII ст.) / Ю. М. Нікольченко // Актуальні проблеми науки та освіти : зб. матеріалів XVI підсумкової наук.-практ. конф. викладачів, м. Маріуполь, 5 лют. 2016 р. / за заг. ред. К. В. Балабанова. – Маріуполь, 2016. – С. 188–189.
10. Пахоменко С. Конфлікт на Донбасі у дзеркалі італійських медіа / Г. Рудницька, С. Пахоменко // Вісник Маріупольського державного університету. Серія : Історія. Політологія : зб. наук. пр. / за заг. ред. К. В. Балабанова. – Маріуполь, 2016. – Вип. 15. – С. 276–287.
11. Рудницька Г. В. Зовнішній вектор соціальної комунікації на матеріалах італійської преси : автореф. дис. ... канд. наук із соц. комунікацій: спец. 27.00.01 / Рудницька Ганна Валеріївна ; КНУ ім. Т. Шевченка, Ін-т журналістики. – Київ, 2012. – 17 с.
12. Рудницька Г. В. Зовнішній вектор соціальної комунікації в щоденній італійській пресі : монографія / Г. В. Рудницька. – Маріуполь : Новий світ, 2015. – 192 с.
13. Рудницька Г. В. Італійська преса: сучасні тенденції в контексті висвітлення міжнародних подій / Г. В. Рудницька // Вісник Львівського університету. Серія : Журналістика. – Львів, 2013. – Вип. 38. – С. 419–424.
14. Рудницька Г. В. Роль економіки та бізнесу в системі італійської преси / Г. В. Рудницька // Інформаційне суспільство : наук. журнал / КНУ імені Тараса Шевченка ; Ін-т журналістики. – Київ, 2013. – Вип. 18. – С. 28–31.
15. Сабадаш Ю. С. Гуманізм як феномен італійської культури : моногр. / Ю. С. Сабадаш. – Київ : ДАКККіМ, 2008. – 361 с.

16. Сабадаш Ю. С. Гуманізм як феномен італійської культури : історичні традиція та сучасний стан : автореф. дис. д-ра культурології: спец. 26.00.01 / Сабадаш Юлія Сергіївна ; Держ. акад. керівних кадрів культури і мистецтв. – Київ, 2009. – 32 с.
17. Сабадаш Ю. С. Рисорджименто: гуманізм національно-визвольного, демократичного руху / Ю. С. Сабадаш // Гуманітарний часопис : зб. наук. пр. – Харків, 2008. – № 4 (17). – С. 136–143.
18. Сабадаш Ю. С. Умберто Еко: гуманізм культуротворчих ідей : монографія / Ю. С. Сабадаш. – Київ : Нац. акад. керівних кадрів культури і мистецтв, 2012. – 156 с.
19. Сказкин С. Д. История Италии : в 3 т. / С. Д. Сказкин. – Москва : Наука, 1970. – Т. 1. – 579 с.
20. Эко У. Полный назад! Горячие войны и популизм в СМИ / У. Эко ; пер. с итал. Е. Костюкович. – Москва : Эксмо, 2007. – 592 с.
21. Эко У. Средние века уже начались / У. Эко // Иностранная литература. – 1994. – № 4. – С. 259–268.

Інформаційні ресурси

1. Мультимедійний проектор, сайти музеїв, електронні ресурси бібліотек.

Додаток до Робочої програми навчальної дисципліни щодо внесення змін

Зміни обговорено та затверджено на засіданні кафедри

протокол № ___ від «___» _____ 20__р.

Завідувач кафедри

_____ (_____)
(підпис) (Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

Аркуш обліку змін

№ п/п	№ та зміст пункту, до якого внесено зміни	ПІБ викладача	Підпис викладача